

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesi (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretmenlik Programlarına Kayıtlı Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma)

Bayram POLAT*

Abstract

An evaluation on the extent to reach the teaching technologies and improving materials course objectives. *The purpose of this study is to evaluate the teaching technologies and improving materials course to reach its objectives in respect to students. To collect data, opinions of student have been taken by survey method.*

The results are: There isn't a difference between male and female to reach course objectives.

In the evaluation based upon item means, it was determinated that course objectives were reached at high degree.

Some suppositions were produced in the part of discussions for the effective course.

Günümüz toplumu, teknolojinin insan hayatında önemli fonksiyonlar üstlendiği bir dönem yaşamaktadır. İnsanlar artık cep telefonu, bilgisayar gibi teknolojik araç-gereçlerin olmadığı bir ortamda yaşamanın neredeyse imkansız olduğunu düşünmektedirler. İnsanların diğer alanlarda olduğu gibi eğitim-öğretim alanında da teknolojiye önemli derecede ihtiyacı bulunmaktadır ve eğitimin teknolojik gelişmelerin gerisinde kalması beklenemez. Bu gereksinim nedeniyle "eğitim/öğretim teknolojisi", üzerinde araştırmalar yapılan bir alan olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim/Öğretim Teknolojisi genel anlamda; "öğretimde tüm teknik yardımcı araçların kullanılması, eğitimde tüm iletişim araçlarından (tv, radyo, dil labora-

* **Dr;** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

tuarları, yansıtıcılar, öğrenme makineleri vb. gibi) düzenli biçimde yararlanma” şeklinde tanımlanmaktadır (Öncül, 2000:409-410). Tanımdan teknolojinin tüm imkanlarından yararlanılarak geliştirilen çeşitli materyallerin öğretimde kullanılması ön plana çıkmaktadır. Böylece büyük kitlelere eğitim hizmetleri götürmek, insan kaynaklarını daha yararlı duruma getirmek, daha yüksek kaliteli eğitim sağlamak, bireysel farklılıkları ve toplum taleplerini karşılayabilmek, eğitimde sosyal adalet, demokrasi ve imkan eşitliğini yükseltmek, maliyeti düşürmek, var olan olanaklardan en iyi ve yaratıcı biçimde yararlanmak gibi çeşitli nedenler eğitim teknolojisini vazgeçilmez bir gereklilik olarak ortaya çıkarmaktadır (Alkan, 1997:9-13). Ayrıca öğrencilerin öğrenmelerinin gerçekleşmesinde hangi duygu organlarının etkili olduğu göz önüne alınırsa öğretim esnasında çeşitli materyaller kullanmanın ne derece önemli olduğu ortaya çıkacaktır. Öğrenmede gözün payı % 83, kulağın payı % 11, burnun payı % 3,5, dokunmanın payı %1,5, dilin payı %1’dir (Yalın, 2004:21). Yine zaman sabit tutulmak şartıyla insanlar okuduklarının % 10’unu, işittiklerinin % 20’sini, gördüklerinin %30’unu, hem işitip hem gördüklerinin % 50’sini, söylediklerinin de % 70’ini hatırlamaktadır (Çilenti, 1988:36). Verilerden öğrenmede en fazla payı olan duygu organlarının göz ve kulak olduğu yine hem işitip hem de görülen şeylerin öğrenmede % 50 gibi önemli bir paya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Materyallerin de görme ve işitme organlarına hitap etmek için geliştirildiği göz önüne alınırsa eğitim-öğretim etkinliklerinde materyal kullanmanın ne kadar etkili olduğu anlaşılacaktır.

Yeni öğrenme yaklaşımlarından elde edilen verilerin öğretimde materyal kullanımının gerekli olduğunu ortaya koyması öğretmenlerin de bu konuda yetiştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu nedenle “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersi 1997-1998 öğretim yılından itibaren Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırma sürecinde, eğitim programlarında yeni bir ders olarak yer almıştır. Ancak, ders daha önceki öğretim yıllarında da öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının programlarında benzer içerikte hep yer almıştır. Ayrıca, farklı derslerde bu dersin içeriğine benzer konu ve etkinliklerin de yer aldığı görülmektedir. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersinin içeriği ve kazandırılması beklenen hedefleri (YÖK, 1998, s. 33), “çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin (çalışma yaprakları, saydamlar, slaytlar, video, bilgisayar temelli ders materyalleri vb.) geliştirilmesi ve çeşitli niteliklerdeki materyallerin değerlendirilmesi” olarak belirtilmektedir.

Öğretmen yetiştirme modellerindeki değişimler çevresinde din öğretimi alanında da yeni yapılanmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede ilköğretim okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerini okutacak öğretmenlerin yetiştirilmesi için İlahiyat Fakülteleri bünyesinde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği lisans programları oluşturulurken Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği ile İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenliği için de Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde tezsiz yüksek lisans programları oluşturulmuştur. Bu programlar hakkında bilgi vermek amacıyla YÖK tarafından hazırlanan tanıtım kitapçığında İlahiyat Fakülteleri İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasına yön veren ilkelerden bahsedilirken okullarda yapılan uygulamaların öğretmenlik eğitiminin merkezini oluşturduğundan hareketle programda yer alan formasyon derslerinin çoğuna uygulama saatlerinin koyulduğuna dikkat çekilmiştir. Bu çerçevede programda 3. sınıf V. Yarıyılında yer alan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersine de 2 teorik 2 de uygulama olmak üzere 4 saat zaman ayrılmıştır. Bu şekilde öğretmen adaylarının derslerde öğrendiği bilgi ve becerileri gerçek okul ortamı ve eğitim-öğretim süreci ile ilişkilendirmesi ve uygulamaya aktarmasının mümkün olacağı düşünülmektedir (YÖK, 1998, s.8).

Programda, gelişen bilgi teknolojilerinin okulda kullanımı ve öğretimde gerekli olan çeşitli materyallerin geliştirilmesini ön plana alan derslere yer verildiği belirtilmektedir. Bu dersler yoluyla öğretmen adaylarının (bilgisayar, internet, televizyon, video, projektör makineleri gibi) çeşitli öğretim araçlarını tanımaları ve öğretimde kullanmaları amaçlanmaktadır. Özellikle “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersinin hedeflerine yüklenen bu fonksiyonla geleceğin öğretmeninin, teknolojiyi tanıyan ve öğretimde etkili ve verimli bir şekilde kullanabilen nitelikte olması öngörülmektedir (YÖK, 1998, s. 8).

Problem

“Öğretim Teknolojisi”nin öğretimin bir alt anlayışına dayalı olarak ve belirli öğretim disiplinlerinin kendine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlenmiş teknolojiyle ilgili bir kavram olduğu ileri sürülmektedir. Bu kavram, ilgili disiplin alanlarına özgü olarak etkili öğrenme düzenlemeleri oluşturmak üzere amaçlı ve kontrollü durumlarda insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları birlikte işe koşarak belirli özel hedefler doğrultu-

sunda öğrenme-öğretme süreçlerini tasarımı, işe koşma, değerlendirme ve geliştirme eylemlerinin bütününi içeren sistematik bir yaklaşımı ifade etmektedir (Yalın, 2002:5)

Yirminci yüzyılın sonlarında teknolojinin yaygınlaşmasıyla teknoloji, okullarda da kullanılmaya başlanmış ancak, teknolojinin eğitim programlarını düzenlerken nasıl işe koşulacağı ve ne ölçüde yer verileceği bir sorun olmuştur. Öğretme-öğrenme sürecinde “öğretmen” ve “teknoloji” iki önemli öğeyi oluşturmaktadır. Çünkü öğrencilerin öğrenmelerinde bu iki öğe en büyük etkiye sahiptir. Geleneksel anlayışta öğretmenin merkezde olduğu bir ortam bulunmaktaydı. Kitaplar ve diğer medya araçları bilgiyi saklayabilme imkanlarını artırmasına rağmen öğretmen bilgiyi aktaracak tek araç olarak görülmekteydi. Günümüzde bilgiyi depolama ve teknoloji kullanımındaki gelişmeler, bilgi kaynaklarına miktar olarak ve doğrudan ulaşma imkanlarını artırmıştır. Buna paralel olarak da öğretmenlerin rolü bilgi ulaşımında yol gösterici bir rehber olarak değişmiştir (Halis, 2002:6). Günümüz eğitiminde bu şekilde farklı roller üstlenmiş olan öğretmenlerin hem teknolojiyi kullanması hem de teknolojinin öğrenme amacıyla nasıl kullanılacağını öğrenciye öğretmesi yeterliklerine sahip olması gereklidir. Araştırma örneklerimizde yer alan öğretmenlerin bu değişime ayak uydurabilmeleri onlardan beklenen bir durumdur. Bu açıdan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” derslerinin özellikle öğrenci etkinliğine dayalı yeni öğrenme ortamlarında önemli bir işlev göreceği kanaatindeyiz.

Günümüz eğitim alanında gözlenen en hızlı değişim, öğretim programlarına girecek bilgilerin niteliği ve miktarı ile bu bilgilerin öğrencilere iletilmesinde kullanılacak yöntemlerde yaşanmaktadır. Bilgilerin iletilmesi, ders kitabı, slayt, film şeridi, televizyon, video, bilgisayar gibi çeşitli ortamlar aracılığıyla yapılmaktadır. Öğretim, en genel biçimde “öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak üzere bilgilerin ve çevrenin düzenlenmesi” olarak tanımlanabilir. Buradaki “çevre” kavramı, yalnızca öğretimin gerçekleştiği derslik, laboratuvar ya da atölyeyi kapsamamakta, öğretmenin seçip kullanacağı öğretim yöntemi ve öğretim ortamı da bu kavramın içinde yer almaktadır. Doğal olarak bu bilgi ve çevre düzenleme işinde en büyük sorumluluk öğretmenlere düşmektedir (Yalın, 2002:3-6; Demirel&Seferoğlu&Yağcı, 2003:11-13).

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi ile kazanılacak bilgi, beceri ve duyuşsal özellikler, bir öğretmenin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanabileceği yeterliklerdir. Öğretim teknolojilerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılması, bu süreçlerin işlevsel olarak tasarım-

lanması, düzenlenmesi, işlenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi açısından önemlidir.

Bu araştırma ile tüm Eğitim Fakülteleri ile birlikte Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği lisans, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans programlarında okutulan "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme" dersinin hedeflerine ne derecede ulaşıldığının öğrencilerce değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilecek bulguların dersin ne derece amaçlarına ulaşıldığı, eksiklikler ve hataların neler olduğu ve bunların nasıl giderileceği ile ilgili dönüt vermede ve böylelikle öğretim sürecini yönlendirmede ilgililere kaynak oluşturacağı düşünülmektedir¹.

Sınırlılıklar

Araştırma;

1. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki öğretmenlik programları,
2. 2002-2003 öğretim yılı (güz ve bahar yarıyılları),
3. 223 öğrenci ile sınırlı tutulmuştur.

Evren ve Örneklem

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesindeki öğretmenlik programlarında öğrenim gören (İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Lisans, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisan) ve Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini alan öğrencilerinin tamamı evreni teşkil etmektedir. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu programlarda kayıtlı 230 öğrenciden tamamına ulaşılmaya çalışılmış ancak öğrencilerin bir kısmının devamsızlık sorunu nedeniyle 223 öğrenciye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Veriler, Niğde Üniversitesi Eğitim Bölümü öğretim üyelerinden Ömer Tutkun ve Mustafa Koç tarafından geliştirilen; kesinlikle katılmıyorum,

1 Teknolojinin eğitimde kullanımıyla ilgili bazı çalışmaları şunlardır: Aksoy, 1989; Hızal, 1989; Gürol, 1990, 1996; İmer, 1996; Uçar, 1999; Akdeniz ve Alev, 1999; Meral ve Zereyak, 1999; Aşan, 2002; İşman, 2002; Can, 2003; Akpınar, 2003; Kocasaraç, 2003; Tor, 2004; Çetin ve diğerleri, 2004; Gündüz ve Odabaşı, 2004; Rüzgar, 2005,

katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum derecelerinden oluşan ve 1'den 5'e kadar puanlandırılmış bir ölçek yardımıyla toplanmıştır. Katılımcıların her maddeye verdiği cevapların frekans (f) ve yüzdeleri (%) bulunmuş, bu değerlerden aritmetik ortalamaları (X) ve standart sapmaları (S) hesaplanmıştır. Veriler, betimleyici istatistiksel yöntemlerden gruplar arasındaki farklılıkları ortaya koyan t testi ve varyanslar arasındaki farkı ortaya koyan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile çözümlenmiştir. Çözümlemeler için SPSS for windows istatistik paket programı kullanılmıştır.

Öğrencilerin söz konusu tutumlara sahip olma düzeyleri kendi görüşlerine dayalı olarak Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğiyle toplanmıştır. Öğrencilerin anılan tutumlara sahip olma düzeyleri ortalama puanlar kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu amaçla her boyutta yer alan tutumlara sahip olma düzeylerine ilişkin ortalama puanlar hesaplanmış, bu değerler büyükten küçüğe 1'den başlayarak sıraya dizilmiştir. Böylece, tutumlara sahip olma düzeylerinin yanı sıra birbirlerine göreli olarak betimlenmesi olanağı elde edilmiştir. Her bir tutuma sahip olma düzeyine ait ortalama puanlar kullanılarak o tutuma öğrencilerin hangi düzeyde sahip olduğu ölçek bazında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede tablo 1'de gösterilen puan sınırları dikkate alınmıştır.

Tablo 1. Beşli Derecelemeli Ölçeğin Puan Sınırları

Derece/Seçenek	Puan	Puan Sınırı
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.00-1.79
Katılmıyorum	2	1.80-2.59
Fikrim Yok	3	2.60-3.39
Katılıyorum	4	3.40-4.19
Kesinlikle Katılıyorum	5	4.20-5.00

BULGULAR VE YORUM

1. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesi” Ölçeği’ne Katılım Düzeyleri

Tablo 2. “Öğrencilerin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesi” Ölçeği’ne Katılım Düzeyleri

“Öğretim Teknolojileri Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi” Ölçek Maddeleri	Ortalama	Derece
1. En iyi araç, konuya uygun ve daha fazla duyu organına hitap edebildir.	4,5247	Kesinlikle Katılıyorum
2. Duyu organlarının eğitim ve öğretimdeki ağırlığını daha iyi anladım.	4,3812	“
3. Bu ders sayesinde öğretim araçlarının eğitim ve öğretimdeki gerekliliğini daha iyi anladım.	4,3453	“
4. Öğretimde materyalin geliştirilmesinin bir amaç değil araç olduğunu anladım.	4,0987	Katılıyorum
5. Bu dersi sadece bilgisayarla ilişkilendirmenin doğru olmadığını inanıyorum.	4,0493	“
6. Materyaller yardımı ile bir sınıftaki öğrencilerle etkili iletişim kurma ve onları daha aktif bir biçimde öğretme-öğrenme sürecine katabileceğimi düşünüyorum.	3,9821	“
7. Bir konu alanına ilişkin uygun araç gereç geliştirebileceğime ve uygun öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabileceğime inanıyorum.	3,9596	“
8. Sınıf ortamında nasıl rol alacağımı ve etkileşimde bulunabileceğimi anladım.	3,9372	“
9. Bu dersi öğrendiklerimi hayata geçirme ve öğrenme işlemi olarak görüyorum.	3,8430	“
10. Dersin içeriği ilgi çekiciydi.	3,8206	“
11. Ders gereği olarak geliştirdiğim materyal çalışması sonunda öğretim süreçlerinde karşılaşılabileceğim sorunları çözeceğime inancım arttı.	3,7713	“
12. Vereceğim dersin içeriğine uygun araçgereci nasıl temin edeceğimi biliyorum.	3,7399	“
13. Uygulamaların hepsi amaca yönelikti.	3,6906	“

14. Dersin programda yer aldığı dönem uygundur	3,6457	“
15. Derste edindiğim bilgi ve deneyimleri arkadaşlarımla paylaşım geliştirdim	3,6099	“
16. Öğretim ilgi çekiciydi	3,5695	“
17. Dersin süresi yeterlidir.	3,5381	“
18. Öğrenci başarısı objektif değerlendirildi.	3,4753	“
19. Dersin teorik ders saati yeterlidir.	3,3318	Fikrim Yok
20. Dersin uygulama boyutunda verilen dönüt yeterlidir.	3,2018	“
21. Derste konulara ilişkin sağlanan araç ve gereçler yeterliydi	2,8475	“
22. Dersin içeriğine ilişkin fakülte içi ve dışı etkinlikler yeterlidir.	2,6368	“
23. Öğretim sürecinde bir çok güçlük yaşadık.	2,3049	Katılmıyorum

Alfa:0,831

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersi'nin hedeflere ulaşma derecesinin öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirildiği ölçekteki katılım düzeyleri Tablo 4'ten takip edildiği zaman 23 maddeden üçünde “kesinlikle katılıyorum” düzeyi gözlenmektedir. En yüksek katılım düzeyi, en iyi öğretim aracının daha fazla duyu organına hitap edebilen araç olduğu görüşündedir. Eğitimde duyu organlarının önemini anlama ve ders araçlarının önemini bu ders aracılığı ile daha iyi kavrama noktalarındaki bilincin kazanılmasına ilişkin maddeler ise bunu takip etmektedir. Maddelerin 15'inde katılım düzeyi “katılıyorum”a karşılık gelmektedir. Dersin teorik saat sayısının yeterliği, uygulama boyutunda verilen dönütün yeterliği, konulara ilişkin sağlanan araç-gereçlerin yeterliği ve dersle ilgili fakülte içi ve dışı etkinliklerin yeterliği ile ilgili katılım düzeyi ise “fikrim yok”a karşılık gelmektedir. Bir ters soru niteliğindeki “öğretim sürecinde birçok güçlük yaşadık” ise katılmıyorum düzeyindedir. Bu da hedeflere ulaşılma açısından olumlu bir bulgudur.

Ölçekteki maddelere olan katılım düzeyleri genel olarak değerlendirildiğinde dersin hedeflerine ulaşılma derecesi yüksektir. Sadece ders uygulamalarının akışında teorik ders saatlerinin iyi planlanmaması, öğrencilere yeterli araç-gereç temin edilmemesi ve uygulama noktasındaki eksiklerden kaynaklanan bir takım problemler gözlenmektedir.

2. Alt Problemlere Ait Bulgular

2.1 Öğretim Teknolojileri Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflere Ulaşma Derecesinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

Tablo 3. Öğrencilerin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılaşması (t Testi Sonuçları)

Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	t	p
Erkek	110	3,6486	,51218	-,538	0.05
Kız	113	3,6818	,40396		

Tablo 3'ten de izlenebileceği üzere öğrencilerin dersin hedeflere ulaşma düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir. ($p > 0.05$)

2.2 Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesinin Bölüm Değişkeni Açısından İncelenmesi

Tablo 4. Öğrencilerin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflere Ulaşma Okudukları Programa Göre Varyans Analizi (ANOVA Testi Sonuçları)

Bölüm	N	Mean	Std. Deviation	F
1. Ortaöğretim DKAB	66	3,6621	,47302	,434
2. İHL Meslek Dersleri	58	3,6222	,59838	
3. İlköğretim DKAB	99	3,6930	,34693	
Toplam	223	3,6654	,45979	

Tablo 4 incelendiği zaman öğrencilerin dersin hedeflere ulaşma derecelerinin okudukları programa göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmektedir. Bununla birlikte İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Lisans programı öğrencilerinin sahip oldukları derecelerin diğer program öğrencilerine göre matematiksel olarak daha yüksek olduğunu betimsel olarak söylemek mümkündür.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre;

1. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinin hedeflerine ulaşma derecesi cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Bu durum erkeklerin ve kızların, öğrenme-öğretme süreçlerinde teknoloji ve materyal kullanmayla ilgili benzer ve yakın düzeyde bilişsel ve duyuşsal özelliklere sahip oldukları; psiko-motor anlamda ise teknoloji ve materyal sağlama geliştirme ve kullanma konularında benzer beceri ve yeterliklere sahip oldukları söylenebilir.

2. Bölüm değişkeni açısından da Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinin hedeflerine ulaşma derecesinde bir farklılaşma bulunmamaktadır.

“Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersinin içeriği ve kazandırılması beklenen hedeflerinin çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve çeşitli niteliklerdeki materyallerin değerlendirilmesi” olduğu daha önce vurgulanmıştı. Öğrencilerin 23 maddeden üçüne “kesinlikle katılıyorum”, 15’ine “katılıyorum” ve ters soru olarak hazırlanan “öğretim sürecinde birçok güçlük yaşadık” maddesine de “katılmıyorum” şeklinde katılım göstermeleri göz önüne alındığında dersin hedeflerinin büyük oranda gerçekleştirildiği ileri sürülebilir.

Ancak 4 maddeye fbu faaliyetlerin öğrencide herhangi bir fikir oluşturmaya katkı sağlayamadığını ortaya koymaktadır. Bu sorularda öğrenciler dersin teorik saat sayısının yeterliği, uygulama esnasında verilen dönütlerin yeterliği, ders esnasında kullanılan araç-gereçlerin yeterliği ve dersle ilgili fakülte içinde ve dışında yapılan etkinliklerin yeterliği ile ilgili sorulara “fikrim yok” şeklinde cevap vermişlerdir. Bu cevaplardan da derslerin bu konulara biraz daha ağırlık verilerek yürütülmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir. Dolayısıyla bu konuları geliştirici aktiviteler derslerde biraz daha fazlalaştırılmalıdır.

“Fikrim yok” şeklinde cevap verilen sorulardan ilki dersin teorik saat sayısının yeterliği sorusudur. Öğrencilerin bu konuda kanaat belirtmeleri konuyla ilgili kararsız olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak dersin beklenen teorik konuların yeterli miktarda verilmesi ve ders saatinin de buna göre belirlenmesidir. Hedef, öğrencilerin kanaatini olumlu yöne yani “katılıyorum” veya “kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevap vermelerini sağlamak olduğu için bu konu üzerinde durulmasında fayda vardır.

Derslerin teorik bölümüne ayrılan 2 saatlik sürenin derste hedeflenen teorik kısım için yeterli olduğunu düşünmekteyiz. Bu nedenle öğrencilerin soruya “fikrim yok” şeklinde cevap vermeleri teorik kısma ayrılan sürenin verimli geçmemesi ile ilgili olduğu söylenebilir.

İmesi bu konularda bazı problemlerin olabileceği ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Görüldüğü üzere problemlerden birisi dersin teorik saat sayısının az olduğudur. Daha önce de belirtildiği üzere 4 saatlik dersin 2 saati teorik uygulamalara ayrılmıştır. Kanaatimiz 2 saatin teorik uygulamalar için uygun olduğu

Öğrencilerin “fikrim yok” şeklinde cevap verdikleri diğer bir soru da uygulama esnasında verilen dönütlerin yeterliği ile ilgilidir. Öğrencilerin bu konudaki kanaatlerini de olumlu yöne çevirmek dersin beklenen hedeflerinden birisidir. Uygulama esnasında yaşanan bu problem için derslerin iyi planlanarak öğrenciler tarafından geliştirilen materyallerin istenilen düzeyde olup olmadığı hususu biraz daha dikkatli bir şekilde göz önünde bulundurulmalıdır.

Yine “fikrim yok” şeklinde cevap verilen sorulardan birisi de ders esnasında araç-gereç kullanımındaki yeterlik ile ilgilidir. Bu sorun da önemli oranda fakülte imkanlarıyla sınırlıdır. Çünkü fakülteler genelde yeterli donanımına sahip değildir. Bu nedenle de öğretim elemanı derste çok değişik materyaller kullanmak istese de fakülte imkanları yetersiz olduğu için derslerde araç-gereç kullanımında öğrenciyi olumlu düşünmeye sevkedecek bir uygulama içerisine girilememektedir. Bu sorunun çözümü noktasında fakültelerin ders üzerinde olan öğretim elemanı ve alanın uzmanlarıyla da işbirliği içerisinde sıkıntı çekilen araç-gereci temini yoluna gitmesi önemli bir adım olabilecektir.

“Fikrim yok” şeklinde cevap verilen son soru dersle ilgili fakülte içinde ve dışında yapılan faaliyetlerin yeterliği konusundadır. Yine bu sorun da fakülte imkanlarıyla yakından ilgilidir. Çünkü istenilen bu etkinlikler belli bir maddi imkanın olmasını gerektirmektedir. Bunun için de fakültelerin yeterli kaynağı ders içi ve dışında yapılan faaliyetler için ayırması gerekmektedir. Tabii ki imkanların kısıtlı olması fakülte içinde ve dışında istenilenlerin tam olarak yapılamaması sonucunu doğurmaktadır. Genellikle fakülteler, bu sorunu çözülmesi gereken bir sorun olarak görmemekte dolayısıyla da çözüme yönelik bir faaliyette bulunmamaktadırlar. Çözüm için öncelikle bahsedilen konunun bir sorun olarak kabul edilip ona göre hareket edilmesi gerekir.

Sonuç olarak “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersi öğrenciler açısından birçok noktada istenilen düzeydedir. Ancak dört konu üzerinde öğrenciler, olumlu veya olumsuz kanaat bildirmemişler veya bilemedimmişlerdir. Dersin daha sağlıklı ve verimli olarak varlığını devam ettirebilmesi için belirtilen problemlerin tespiti ve çözümüne yönelik araştırmalar artmalı ve öğretmenler için son derece lüzumlu olan bu derste ki problemler ortadan kaldırılmaya çalışılmalıdır.

Kaynakça

- Akdeniz, A.R. ve Alev, N., (1999). “Bilgisayar Destekli Fizik Öğretimi İçin Öğretmen Eğitimi”. 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 2. Kitabı: 172-185.
- Akpınar, Y., (2003). “Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Kullanımında Yükseköğretim Etkisi: İstanbul Okulları Örneği”. Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 2, Issue: 2.
- Aksoy, M.E., (1989). *Bilgisayar Kursundan Geçen Öğretmenlerin Eğitim Aracı Olarak Bilgisayara İlişkin Tutumları*, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alkan, C., (1997). *Eğitim Teknolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aşan, A., (2002). “Pre-service Teachers’ Use of Technology to Create Instructional Materials: a school-college partnership”. *Technology, Pedagogy and Education*, Vol: 11, No: 2, 217-232.
- Can, T., (2003). “Bolu Ortaöğretim Okulları Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterlilikleri”. Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 2, Issue: 2.
- Çetin, Ö. ve diğerleri, (2004). “Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretim Eğitimdeki Yeri”. Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 3, Issue: 3.
- Çilenti, K., (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Demirel, Ö. & Seferoğlu, S. S. & Yağcı, E., (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F., (2004). “Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi”. Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 3, Issue: 1.
- Gürol, M., (1990). “Eğitim Aracı Olarak Bilgisayara İlişkin Öğretmen Görüş ve Tutumları. *Fırat Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)*, Cilt: 5, Sayı: 1.
- Gürol, M., (1996). “Bilgisayar Destekli Eğitime Formatör (Koordinatör) Öğretmen Yetiştirme”. Ankara: *Eğitim, Bilim ve Toplum*, Cilt: 20, Sayı: 99.
- Halis, İ., (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Hızal, A., (1989). *Bilgisayar Eğitimi ve Bilgisayar Destekli Öğretime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayın No: 338.
- İmer, G., (1996). *Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Adaylarının Bilgisayar ve Bilgisayarı Eğitimde Kullanabilme Yönünden Nitelikleri*, Eskişehir: Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İşman, A., (2002). “Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Ye-

- terlilikleri". Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 1, No: 1.
- Kocasarac, H., (2003). "Bilgisayarın Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretmen Yeterlilikleri". Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 2, No: 3.
- Meral, M. ve Zereyak, E., (1999). "Öğretmen ve Öğrencilerin Okullarda Teknoloji Kullanımına İlişkin Görüşleri –Televizyon ve Video". *4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 2. Kitabı*: 158-171.
- Öncül, R., (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, İstanbul: MEB.
- Rüzgar, B., (2005). "Bilginin Eğitim Teknolojilerinden Yararlanarak Eğitimde Paylaşımı". Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 4, Issue: 3.
- Tor, H., (2004). "İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma". Sakarya: *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, Vol: 3, Issue: 1.
- Tutkun, Ö. & Koç, M., (2001) *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesi, Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu Ve Fuarı*, 28-30 Kasım 2001, Sakarya Üniversitesi
- Uçar, M., (1999). "İlköğretimde Ders Araç-Gereçleri Kullanımı Konusunda Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi". *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 3.
- Yalın, H.İ., (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı (YÖK). (1998). *İlahiyat Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme ve Lisans Programları*. Ankara: YÖK Yayınları.

